

Marotti! Marotti!
koga četvrtak pođe pod.
Cijena mu je na godinu
8 kruna, za poljako 4 kruna,
pojedini broj 6 helera.
Za inozemstvo plaća se po-
sobice poštarina.
Nijedna uplata ne vrijedi ako
nije učinjena izravno upravi
lista.

Narodni list.

Za oglaš plaća se 12 fil.
po redku, za više puta po
pogodbi.
Oglašni listu se na urod-
ništvo lista.
Uredništvo i uprava lista
nalaze se u Vološkom.
Rukopisi se ne vraćaju. —
Nefrankirani listovi se ne
primaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest telo bez kosti!“

Br. 6. Vološko-Opatija, u četvrtak 11. februara 1904. God. IV.

Sloboda — najveća sreća.

Kada je Bog stvorio ljude, ni rekao: Ovi će bit gospoda a oni sluga, robovi, sužnji. On je čovjeku dal slobodnu volju — stvoril ga je dakle slobodna. I evanđelje Isusovo uči nas o jednakosti svih ljudi. Za tu jednakost su se stotin i stotin let borili ljudi a i današnje napredno ljudstvo i celokupna nauka zastupa to načelo ili princip jednakosti.

I naš hrvatski narod vojeval je i boril se za taj najljepši dar božji, za slobodu zlatnu. Cela njegova poviest iliti historija nije drugo, nego neprestana, vječna borba za obranu i očuvanje sebe. Kako je poznato, Hrvati su došli pred neko dvanaest stotin let u današnje svoje zemlja. Tu je u ono doba upravo cvetala latinska kultura. Ta je kultura pozobala mnoge narode sveta, jer nisu bili dosta jaki, da njoj se suprotive. Hrvati su nasuprot imali dosta jakosti, da se očuvaju i da ostanu — Hrvati.

Kako je bilo s latinskom kulturom, tako je bilo i s kršćanskom vjerom. Svuda se va crkvah pjevalo i molilo latinski, svuda, po celem svete. Samo Hrvatima su morali rimski pape dopustiti, da va crkvah pjevaju i mole va svojem materinskim jeziku. A ni to šlo tako lahko. Tu je bilo vele borbe, silnoga natezanja. Za tu se stvar boril otac, pak sin, pak unuk, pak prauk, više stotin let trajala je ta borba. Ale najzad narodna je volja predobila — i mi vidimo i danas svete plodove te velike i dugotrajne borbe.

I tako, vidite, Hrvati su očuvali kroz toliko stoljeća sebe, svoje ime, svoj jezik, svoju dušu. A tako su oni očuvali i obranili i svoje rođeno tlo, svoju lepu i dragu zemlju — hrvatsku domovinu svoju. Nego bilo je vreme, kad je ta sveta gruda bila u pogibelji, da za vavek propadne. Bilo je vreme, kad je turako kopito gazilo po sveh našeh zemljah; od velike i slavne kraljevine Krešimira i Zvonimira kralja ostal je bil jedan sami, mali komadić. Ali taj mali komadić imel je moć mageta iliti kalamito: Malo po malo najme svi su se oni ostali deli prikupljali oko onoga komadića i zemlja je bila opet ta celokupna i jedna. Razumije se, da ni to ni šlo prez proljevanja krvi — a prošlo je se je celo reke i potoke. Borio se narod naš proti svakom, ki mu je otel pograbit zemlju a s njom i njegovu slobodu zlatnu. Boril se je i proti Talijanu i Grku, proti Mongolu i Saracenu, proti Magjaru i Niemcu — ale najviše i naj-

duže proti Turkom. Ta borba proti Turčina bila je hrvatskom narodu svagdašnji kruh. I pravo su imala ona gospoda hrvatska, koja su govorila kralju Ferdinandu I:

„Vazda smo uzdržali tu slavu, da nema naroda u kršćanstvu, koji bi se tako dugo držao i krv svoju proljevao kao mi.“

Ali ta krv nije bila prolivena zaludo, Hrvati su videli dan, kad je turska sila bila najjača i kad je turski polumjesec najviše sjal. No videli su i dan, kad je turska slava i moć pala i kad je strašni polumjesec potamnel i omrkul.

Tako se je, vidite, očuvala Hrvatska a s njom i mi svi Hrvati.

Nego ča su naši oci kroz tisuce i više stotin let branili i nam očuvali, to bi nam oteli neprijatelji pograbit u ovo novo naše doba. Nikada još ni bila naša, mogli bismo reć, duševna sloboda, va takovoj pogibelji, da ju izgubimo, kako va ovo naše vreme. Leta 1848. Magjari nisu oteli ni znati za nas. Oni su otvoreno govorili, da Hrvati nisu narod, da Hrvatske nema i oteli su narodu narint svoj eiganski jezik. Tu je ustal Jelačić i pokazal njim je, da su Hrvati još živi i da nimaju ni najmanje volje umret i izgubit se va tuđinstvu. Potukli su Hrvati Ungarezo do nogah. Nisu oni marili za svoj život, za svoju sreću — oni su rado išli u smrt, samo da očuvaju svoj lepi i mili dom i jezik. Četrdeset tisuc Hrvati je kod te prigode izgubilo svoj život, ali to je bilo za sreću našu — znć od onega doba hrvatski jezik gospoduje ne samo va siromašnoj kolibici, već i va najvećoj našoj gospodskoj kuće. A naša Istra? I ona je pretrpjela dosta zla i dosta mulka već od stajega doba ovamo. I na nju su provaljivali razni narodi polakomjeni za njihov lepoto. I razdelili ju: jedan del je držala Austrija a drugi, zapadni, Venecija. I danas još narod u Istre zove ovaj del: kraljevina, a zapadni prema Poreču — Renečija. I tako je jednim delom Istre zapovedal Nemać a drugim Talijan. Naš je pak puk zapovedal va svojim malim kućicama. Tamo je on gojil i čuval svoj mili materinji jezik hrvatski, čuval ga je i očuval do dana današnjega. A ne samo va svojev kućah i mej svojm već i va crekvo je naš puk očuval svoj jezik; tako da ima danas v Istre neko 250 tisuc ljudi, ki govore taj lepi i dragi jezik.

A da se se je taj jezik očuval, hvala neka bude našim starim, ki su nam ga očuvali i obranili. Njim neka bude

hvala i slava! Da su popustili, da nisu marili za svoj jezik, mi bimo danas kako robovi i sužnji bili utopljeni mej tuđim svetom.

Ućimo se od toga velikemu nauku! Va teškeh današnjeh vremeneh, kade tuđinac gleda, da nam ugrabi naše najveće svetinje, stojmo vavek na braniku, na obrane svega, ča je nam sveto i drago. Samo tako ćemo očuvat onu dobru i zlatu dušu, ka nas veže s dušama oneh, ki su nam već davno sašli s ovega sveta. Samo tako ćemo očuvat sebe i obranit i pripraviti postojbinu našim potomkom. Samo tako očuvat ćemo našu slobodu — najveću sreću našu. Ljudi Istrani, mila braćo, ne dajmo, ne pustimo, da se jutra tuđa motika zarine va tlo, na kem ste vi kopali, čuvajte svoj krov, svoje ognjišće, svoju tihu, domaću sreću — svoju lepu slobodu. Ne dajte nikomu, ni Talijanu, ni nijednem vrugu, da vam se takne te vaše sreće: branite se, dok je doba — a doba je još — još je vreme.

U toj velikoj, u toj svetovj borbi, pomagat će vam, braćo, i naš „Narodni list“, kega mi pišemo za vas, samo za vas. Žuljevitim vašim a ne gospodskim rukama namenjen je ovaj list, jer su žuljevite ruke našega težaka i kopača jedina nada naša, jedina hrid na kome će se moć podignut zgrada narodne bućnosti naše. Žuljevite su nam ruke očuval sveto tlo domovine naše — žuljevite će nam ruke očuvat i slobodu zlatu — najveću našu sreću.

U to ime: Bog pomoz!

Iz Podgradske občine!

Prošlega leta zahvalil se je gospodin Slavov Jenko na časti podgradskoga načelnika. Oblast imenovala je za upravitelje občine gg. Ukovića kao predsjednika, Zadkovića iz Mun i Frana Marotti iz Obrova. Svaki Podgrajac nadal se je, da će ti upravitelji složno delat, da zavajenu podgradsku občinu opet sprave va pravu koletešinu. Nego prevrtil se je, Marotti i Zadković bili su imenovani za upravitelje od naše „slavne“ junte va Poreču pak su, se zna, po zapovede iste počeli valje mutit i mešt ne bi li mogli va Podgradu spraviti na noge kakovu šepavu talijansku stranku. Valje iz prvoga početka tega upraviteljstva nisu ta dva paterca hteli pripoznat gosp. Ukovića za predsjednika, premda je bil on za takovega postavljen od oblasti. Kad je gospodin Jenko zručil predsedniku va prisuću c. kr. kotarskega glavara blagajnu, nisu Marotti ni Zadković prišli do kasne večeri blizu, premda su bili pozvani. Kad su oba prišli kasno na večer nisu hteli prejet račun za svem tem, da njim je gosp. c. k. kotarski glavar garantiral, da je on pregledal sve račune, nego su sami još jedanput sve pregledali. Marotti

je za tem zahteval jedan ključ od občinske kase a predsjednik mu ga je dal dočim je drugega za se pridržal. Dogovorno pak zručili su duplikati ključa od kase gosp. kapitanu. Valje za tem počel se je Marotti puntat, da su se duplikati ključa od kase zručili gosp. kapitanu. Pak ča je storil? Zel je kus karte napisal je nanj svoje ime, prikopal ga je na kasu, tako da bi se moralo ta papir prekinut ako bi se kasu odprlo. Bravo Marotti! On miali valjada, da bi bil gospodiu kapetan vredan odpret sam komunjsku kasu!

Za tem je Marotti, kako da je on despotični gospodar va občine, počel sazivat sednice oibora u oštariju. Se zna, da predsjednik Uković ni bil nepametan, da bi hodil na sednice, ke Marotti v oštariju sazivlje. Va jednoj od takoveh sednic je Marotti dictum factum napisal dekret, s kem se občinski tajnik Omanen v mesta diže iz službe. Tajnik Omanen i predsjednik Uković morali su se od srca nasmet takovemu dekretu. — A povero Marotti!

Nego sad komat dolazi lepo. Budne ni za leto 1903. bil pravodobno predložen občinski proračun na odobrenje, nisu se za to leto do sada pobirali občinski nameti ili adicijonali. Kad je prilikom predaje blagajne bil c. kr. kapetan Manussi va Podgrade, prosil su ga predsjednik Uković, Marotti i Zadković a i računarski direktor porčke junte gosp. Bradicich, neka se on pobrine, da bi se mogli čim prej pobrat komunjski adicijonali za leto 1903. Kapetan je to obećal i učinil, da su se na poreznem uredu va Podgrade sastavili izkazci poreza za leto 1903. Na temelju teh izkazci i naknadno odobrenoga proračuna učinili su se platežni nalogi za adicijonale za leto 1903. i poslali su se svim obćinarom, koji plaćaju porez. Svi su se platežne naloge primili prez prigovora. Dapače sam Marotti je platil na poreznem uredu u ime občinskeh adicijonali za leto 1903. niš manje nego 225 kruna. Nego čes videt povre vruga! Sada je na jedanput zapuhal vetar iz Poreča pak moj Marotti leti od kuće do kuće va Obrovem, pobira platežne naloge, koje je občina bila već razdelila, napuđaje ljude, da ne plaćaju adicijonala za leto 1903. i učini brzojavnu i pisment pritužbu na juntu proti platežnim nalogom, za koje je on sam zdrugami upravitelji prosil. Česa mi ga j' to recite malo! Vi znate, da su svagdere ljudi proti plaćiu. Marotti bi sada htel ljude naputit, da će ih on osloboditi od dužnosti plaćanja občinskega adicijonala za leto 1903. pak se nada na ta način dobit za sebe i talijansku stranku, izbornike i postat načelnik podgradske občine. Oslobodi nas Gospodine! Razumete sada Marottija? Nego Marotti dela račun prez oštara. Nisu Podgradski obćinari čuki. Oni znaju jako dobro va kakovu tikvu Marotti puše a ako nisu toga znali do sada osvedočili su se baš zadnje vreme, videć njegovo koprcanje i mešanje. Ne putuje se za niš tako gusto va Poreč ne! A vi čestiti obćinari Podgradski, koji ste već do sada dosta pretrpeli radi nemarnosti našeh ljudi, nemojte još radi toga verovat sovražnikom našega naroda i jezika, nego poterajte ih metlom kad pridu na naša vrata. Za danas dosta!

Ča je novega po svota?

Austrija. Mora, ka tišti austrijske ministri je nemir med Čehi i Nemci. Zato svi ministri a i sam naš preavetli cesar nastoje, da bi se ta dva naroda pomirila. Čehi išču, da njim se daju jednake pravice kakove imaju i Nemci. Ovi pak neće da to dopuste. Zato nemir i borba — koja je već došla i samoj svetloj kruni. Na 6. o. mj. bil je kod cesara obed, na koji su bili pozvani ministri i predšteni parlamenta i drugi. Cesar je govoril s podpredsjednikom parlamenta, Čehom Drom. Začek. Med drugem rekao mu je, da se čvrta nada, da će se Čehi i Nemci, ki već toliko stotin let skupa živu, navadit jedan drugoga potrpet i život kako prijatelji skupa. (Bi se, bi već mirno živelo, kad nebi hteli Nemci šamo zapovestat. Po državnem temeljnem zakone su svi narodi i jeziki va Austrije jednaki ali ni Nemci ni Talijani neće da to čuju.)

Obćenito se govori, da Austrija napučena od Nemačke i Englezke misli o proleđu okupirat Macedoniju i poslat svoja vojsku, da maršira u Solan (Salonić). Čini se kako da su Austrijanci postali praski hlapeci.

Vatikan. „Agenzia libera“ iz Rima javlja, da je papa Pio X. va velikoj pogibelji, da izgubi posrema očini vid. Kardinal Sario, sadanji papa je već kod izbora za papu branil se primit izbor a baš radi svojega slaboga vida. Već se pogovara, da će papa Pio X. radi svoje očne bolesti abdicirat i da će se onda birat novega papu. Ovih dana izpitani su papinu bol specialisti Dr. Buccinelli i Dr. Scellingo, koji su papi zaobrabil svako čitanje na večer.

Nemačka. Parlament je kod tretega čitauja prihvatal zakon, kojim se vojnička služba u vreme mira produljuje za jedno leto. Va toj države se baš sada nastoji na sve moguće načine, da se sve ča još ni nemško pomeni. Va nemačkoj je nekoliko milijuni Poljak. Nemci njim ne daju ni škole ni popa. Nijedan Poljak va Nemačkoj ne sme ni va svojoj kuće poljaki govorit. Ako se dozna, valje ga stave va prizun. To je nprav dika i čast tobože kulturnega nemaškega naroda.

Srbija. Čini se kako da va ovoj ne-srednoj zemlji neće doć nikada do mira. Va juniju lanjskega leta su neki srbski oficiri, da spase domovinu od tirana ubili kralja Aleksandra i njegovu takozvanu ženu Dragu. Zatim bil je izabran za kralja Petar Kara-gjorgjević. Činilo se je kako da će za ne-sretnu Srbija nastupit bolja vremena. Ali a žalost tomu ni bilo tako. Oni koji su ubili Aleksandra i Dragu hoće spada, da budu sami gospodari va Srbije. Kralj Petar ih se boji pak mora delat ča će oni. Druge države neće ni da čuju o Srbiji i njihovom kralju dok su okol njega oni, koji su oblatili svoje ruke krvlju kralja Aleksandra i Drage. Kralj Petar je preslab, da bi se otresal teh ubojic pak pleše kako mu oni sviraju a zemlja sve to više propada. Kada bi ti oficiri, koji su ubili Aleksandra i Dragu bili pravi patriote, oni bi morali odložit svaku čast i poč iz Srbije prepuščajut, da se ista obnovi i preporedi. — Gramzeć za vlašću, pokazuju, da ono ča su učinili ni bilo iz patriotizma nego iz vladohleplja.

Ruska i Japan. Kako je čitateljem „Narodnoga lista“ poznato, zakvačila se je Rusija s Japonezi radi Koreje i Mandčurije. Koreja je samostalno cesarstvo va kem bi htela Rusija i Japan zapovedat. Mandčurija je pak jedna kineska provincija koju je Rusija za vreme zadnje kineskih nemiri okupirala. Japanci bi pak sada hteli da Rusija gre van s Mandčurije. Rusija govori Japancem: ravajte vi va Koreje a ja ču va Mandčurije, pak mirna Bosna. Japanci pak našunteni od večnega ruskega neprijatelja, Engleza neće da to čuju pak sve se čini, da će se Rusija i Japan pobit na veliko veselje šegavega Engleza. Ako znaki ne varaju već se je počela va okrajnem istoke levat krv. Iz Mandčurije, Vladivostoka i drugih ruskih menti pobegli su već svi Japanci. Silna je ruska vojska pripravljena na granicah Mandčurije i Koreje. Va Port Arthur

je veli broj ruske vojske. Japanci svoje strane pripravljaju jako cabiljno na vojsku pak hoćemo, da vidimo, ki će predobit, il ruski Goliat il japanski pataljaki.

Dopisi.

Mošćenice. Hvala Bogu i svetamu Jobu dobili smo naše reklame. Nakon puneh tri-deset i sedam dana, ča smo čekali, dobili smo riješenje kapitanata, od 23. decembra ali u talijanskem zajike. Buduć nam se čini nemoguće, da bi kapitanat na naše hrvatske reklame odgovoril talijanski, držimo, da je to maslo našega novega škrivana. Ča je to? Stari Zvanik vavek je predikal, da se na obćini uređuje hrvatskim i talijanskim jezikom, a sada? Valjda novi tajnik (škrivan) — gospodin Bregović — ne pozna jezika ovoga naroda. Ča misli morda, da smo u Kalabriji! On misli da mora delat ča ga je volja; nu mi se nadamo, da će i njemu prit crni petak, a taj — ako će Bog — ni dugo. Kapitanat va Voloskem zadovoljil je istini, kad je brisal oneh pet, keh su Talijani stavili va listu od prvoga tela. Ste videli Mošćeničani i Berzećani, va prvo telo kada ih je jedno 70 izborniki stavili šu 6 šest krivih glasi, a ča su storili va drugim i tretem tele?

A sad da Vam neć povedem! Petak večer formalta se je jedna karoca na place a iz nje se izvuče ki? — pomislite malo — Konstantini. Šal je Karle a va jednoj ruke ponešal je sobun jedan mali paket. Ča je nutri bilo prosudit čete sami, kad čujete, ki ljudi su tamo prišli. Do bip stari Zvane, naš illustrissimo, teče tamo a za njim rebje on škrivan. Neko vreme su sami va jednoj ka-nare komplotali a ja vidim, da ti se Karle vuče Marić . . . hm . . . to se mane sumnjivo kazalo i pomislim: tu se neć spravlja. Za tem se neki mota z gorum bregom, jedan kapotić nosi v rukah, ki bi to mogal bit? Ja sam pomisiel kakov siromah, kako bi te. Vi rekli — Armeresiner —; kad pride na place imam ča videt; to ti je Sveznalica gospodin Krapula! Oho pomislim ja: izbori (votacijoni). Puno su vremena komplotali i kasno u noć šla je karoca ča. Dok su komplotali, bilo je ljudi, ki su čekali za buletu od soli a čekali su do pol uri i pošiljali po škrivana, a on mislite, da je prišal? Prišal je kad je njega bilo volja i dal je buleti i šal je ča t. j. Karle opet. Ča tako? Ohoj se zapre pak mirna Bosna. Vidite represen-tanti kakovega škrivana ste zibrali. No pu-stimo to. Kako vidite — lov na one, ki bi se oteli prodal. A takoveh će bit dosta. Pro-danci! . . . ča vas ni sram Boga i ljudi, da za ku stotinu zatsajte svoj materinski zajik? Ča vas ni sram, da za ku stotinu tečete okole po kućah, smučujete ov dobri narod? A ti Krapula, Krapula, Ti si s tvojimi padajši upropastil ov narod, posvadir si brata s bratom, oca šinom, ala i tebe ča prvo ali pokle taknut prst božji! Znaj, da dobri Bog ne plaća svake subote, ali kada plaća, plaća strašno. Znaj i za onu, da grijesi otaca padaju na djecu . . . Sad ču Krapula na delo. On ču špendat ki šjorin za cigare, ku pe-taću za vino a prodanci te poč šnjem votat. Ali, ljudi božji pomislite malo ovo: znać nam ov čovek plaća vino i veli cigari, znać nam ada prediče i teče okole naš? I svaki pa-metan promisleć ču i već ču: to ni prez in-teresa. Da on s interesa vapije, da Vas interesom smučuje, pisalo se je dosta, ali vi, braćo moja, kako da ne čujete, ča Vam drugi govori, kako da ne vidite kakov je Krapula sad u doba izbora a kakov je kad izbora pasaju.

U nedelju za velum mašun dobro ga je opral on naš mladieć z Dragi; pak ča mislite ča je njega sram? On ni čovek škem bi se moglo mirno i treme govoriti. On ni čovek, ki ču kada vidi, da ima krivo reć: ja, tako je, ja imam krivo.

Mošćeničani braćo! Ne dajte se varat od ovakoveh ljudi. Ne votajte za ljude, ki nisu htjeli za Vas niš napraviti. Votajte za pametne i pravice. Obećal sam Vam pred nekoliko vremena, da ču Vam se javit sa

listom, ali buduć da izbora još nisu raspisani na brojil ču Vam samo neke ljude, za ke bi te morali votat. Tu Vam je va prvem reće ona korenka od starah Negovetić: Kapetan Zaueto. Ki ne pozna njega za pa-metnoga i dobrega čoveka? Tu Vam je Cendo Rubinić-Viskić, pravičan do kraja, ču Vam Marka Bradičić, Pepeta Grabrova, imate starega Domalđovića i toliko, toliko drugoh, od keh jedan valja već od stotine Krapuli. Ki mora ču pregovorit ovem ljudem? Nijedan, ako ne Krapula, on zapućenac, ki svoga sina vadi talijanski Boga molit. Od takoveh ljudi ala Krapula, neka nas čuva Bog i devica Marija.

Kostanjić.

Iz Cresca. Kao što druge Istrane, tako i brižnoga ali poštenoga kopača Creskoga, veseli obnova „Narodnoga lista“. U njemu brižni kopač nalazi utjehu, zaštitu i pouku. On mu pokazuje put kojim mu treba gaziti u ove teške dane. On ga uči, kako i koliko mora ljubiti svoj mili jezik hrvatski. On ga upućuje, kako može spoznati Jude Iskariote. On mu kaže u jednu rič, što mora činiti, što li dilovati. „Narodni list“ nek nam bude mio i drag.

Jedva smo dočekali „Narodni list“, da tako spoznamo istinu, jer negda živi Hrvat, sada renegat u svojoj Lažitorbi u Mačjoj Slozi, ne zna drugo nego klevetati i napadati poštene osobe, a s druge strane varati i zaslipljivati neuki narod. Mačja sloga i ovdje se prima, a znate tko je prima? Naši Oci. — Oni, koji mrze sve što je hrvatskoga, koji su di sange puro, kao i glasoviti Te-verski maga.

„Naša Vlastela“ znade, da je ovaj list zabranjen od prisviloga biskupa, jer govori proti našoj svetoj viri, nu oni uzprkos tome daju ga narodn, misleći, da će pokvarivši narod, više gospodovati. . . . Varate se go-spodo! uspićete samo djelomično, jer čitajući i „Mačju Slogu“ zavedeni narod, obljubiće svoj materinski jezik, koji je toli lip, toli krasan, toli milozvučan.

Nedajte se varati Cresani, otvorite oči, pogledajte okolo sebe i promotrite, što vam je slavna nprava vaše Vlastele učinila? u čemu okoristila? Možete li se čemu boljemu nadati u ovoj novoj godini? Činimi se, da će biti razočarani i oni što pušu u njihov rog. Oni nisu kadri dobro činiti. Tko ne zna svojim uprvajati kako ča zna tudjim? Dosta se je spomenuti glasovitog parobrodarskog društva „Unione Istriana“ kako su bili ve-sel kad ih je Pater Desperdos po svoju blago-slovio, mislili su, da će nadvladat sva druga društva, kad tamo utopila se koza a društvo propalo. Lipe dionice (azioni), lipi novci! Eto što ste gospodo vlastelska, pauci i drugi trubili udelali! Tko će vratiti brižnemu puku onaj lipi novac? Grize li vas savist?

Ništa zato, kažu vlastela, i tarući ruke vele: Coraggio! propala je „Unione Istriana“ ali propast će i brustula! Njima dakle nije žao, da je toliki novac propao, još bi želili, da propadne i brustula, koja ih brustulira! Bravi i po što put bravi, lipo se starate za brižni narod.

A ne znate možda, da je zadruga po-digla Creskog kopača, da ga je ona spa-sila? Od kad je zadruga, nije li sve po-cinilo? Što ne znate kako su trgovci i go-vnjaji gulili brižnog Cresana? To je uprav što vas peče, vi bi htjeli, da propane brustula, da uzognete upropastiti brižnog Cre-sana. Ali polagano, tko visoko leti nisko pada.

Gospodo di sange puro! dosta je vašega gospodstva, došlo je kraja, već je u zgoniju u zadnjim trzajim, još malo pa će s vami k' . . .

Odzvonili su i vaši časovi, narod je otvorio oči. Brižni Crenani, napried bez straha i treta, Bog je s nami, tko je proti nami s njim hajd pod pete!

Rodoljub.

Sjedaite se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

Prvi pozdrav „Narodnomu Domu“ u Voloskom.

Prošlov što ga dne 1. o. mj. kod prvog nastupa „glazbeno-dramatskog društva“ u Voloskom krasnoslovila gospodjica Antica Tomićić.

Živ nam bio dome lijepi, dome sjajni, dome zlati! Živ nam bio!

Prvi te pozdravljamo mi, čeda miloga nam tla, na kome si se podiglo ti, oj lijepi, sjajni dome naš, dragocjena narodna hridi sred velelijepog i nama tako svetog „dijamanta“ našeg!

Mi te pozdravljamo! Pozdravljamo te dušom i umom, pozdravljamo te srcem i mišlju, pozdravljamo te uzneseni, uzhićeni, oduševljeni s tvojega veleljepija i veličja!

S ponosom gledamo u tebe mi, kako nam se gordio dišeš k nebu u vis, say čaroban i razkošan u presjajnom odajevu „dijamanta“ našeg.

I kao što žarko sunce sa traciama zlatim grli krovove tvoje, tako grlimo i mi drage stiene tvoje i milo sklanjamo glave pod velebne svodove tvoje, jer ti si naš dome, ti si naš . . .

A s nama te pozdravlja i pjesma naša, mili i dragi pozdravljaju te zvuci izvadjeni iz grudi naroda iz najnježnijih, najkrovitijih, najboljih strana duše njegove.

Orit će se pod tvojim svodovima pjesma naša, na njeni će sveti poziv skupljati u tvome krilu narod naš i sav razdragan slušati ču njezin glas, što ču mu dušu dizati u bajne strane, gdje stoluje Lijepota — a srce topiti mišjem i omiljem slatkim. I na daskama štono svijet znaće, gledati će narod snkobe strasti, sraženja volje, talasanja osjećaja i čuštava. Tamo će narod upoznati sebe i u suzama i kroza smijeh gledati ču mane i vrline svoje. I dobru će se učiti narod pod velebnim svodovima tvojim, pod njima će sebi oplemenjivat mišljenje, otaučavati čuštva, jačati volju, talenju i ponos k slobodi.

Od bratski udružena društva, stupa ti danas na ove tvoje, dome, daske jedno tek krilo. Pjesma progovorit će prva, za njom će slijedit aestrice njena — drugo krilo udruge naše.

Primi nas dome pod svoje dvore, skupi nam narod pod kićene svode, nek poleti pjesma, od zanosa nek teb' uzdržen židi, nek podiđe srl ljubljeno mjesto, — Volosko zlatu rodište naše i ti čuš tada oj dome čuti urnebes jakih, punih, srdačnih glasova, gđjeno se složno stapaju i skladaju u veliku, prežarku, svesilnu želju: čvrat da nam stojiš dome, dragocjena narodna hridi, med velelijepog i nama tako svetog „dijamanta“ našeg.

Živ! Živ nam bio dome lijepi, dome sjajni, hrvatski oj dome zlati.

Domace vjesti.

Mlekaraka zadruga u Hrušići počela je sada po malo napredovat. Mleka dobiva do 500 litara na dan, te su njoj počeli pristupati i nebogi, koji su joj do sada bili protivni. Mleko plaća po 6 novč. liter, — što je veoma mnogo — a imade ipak sada već po prilici 6 kruna čistoga dobitka na dan.

Još više bi napredovala, da nema agitacije od strane Frana Marottija, koji plaši ljude, tvrdeć, da svaki član jamci celim svojim imetkom, akoprem dobro zna, da je zadruga na ograničeno jamčenje (svaki za-družni dio 5 kruna, garancija još deset puta toliko.) Osim toga postoji u Ločah neko konkurencija ne registrirano društvo, koje isto kupuje mleko te prodaje u Trst. Sada je i Marotti počeo agitirati time, da će nabaviti do 40 krava, te ustanoviti vlastitu mlekaru i da će prodavati mleko po 12 novčica. Zgrada za mlekaru u Hrušići je veoma lepo uređjena, te se i mleko veoma lahko prodaje u Trstu, teko da ga zadrugi ne preostaje niti zato, da bi izradjivali surovo maslo. Samo napried zadrugari, ne dajte se varati od kojekakovega miškorišti nego složno radite za korist mlekarne zadruga u Hrušići jer čete tako raditi za svoju vlastitu korist.

Vesprimsko društvo za študiju i zabave jako lepo napreduje. Mi preporučamo to društvo svakomu Vesprimčanu, kome je za potrebu posudit malu svotu za kratko vreme. Tamo će dobiti novce na mali interes i skoro bez nekakvog troška. Se zna, da se mora živati dugo. Ali više puti čovek pride u priliku, da mora posuditi ili za kupiti kravicu ili prašćicu, ili drugu koju stvar, pak onputa je najbolje, da se obrati na to društvo kada mu ni treba klanjati se nijednemu.

Gradska čitaonica u Mihotićih. Osam rodoljuba iz Mihotići i Rukavca složilo se je, da čim prije sagrađe u Mihotićih prostorije za jednu čitaonicu. Ta čitaonica imat će i veliku dvoranu ili salu za ples i zabave. Na taj način dookolić će se jednoj velikoj narodnoj potrebi u Mihotićih. Već dugo čute svi pravi rodoljubi u ovom kraju, da fali u Mihotićih mesto, kada bi se predjivale zabave, kakove su se predjivale prva leta, dok je bila čitaonica u kući gosp. Frana Mavrovića. Onih osam domorodac, ki će zidati čitaonicu zaslužiti će zahvalnost svih onih, ki ljube naš narod i jezik. Bog ih živi!

Hrvatska čitaonica u Kastvu priređuje u nedelju dne 14. februara u prostorijama Narodnoga doma u Kastvu kostimiranu plesnu zabavu sa sledjećim rasporedom: 1. M. Rajša-Rašan: „Plani rodo“, pjeva muški zbor „Istarske Vile“, 2. M. Grosman: „Sa zidina Kastav-grada“, vijenac kastavskih narodnih pjesama, udara tamburaški zbor „Istarske Vile“. (Novo), 3. P. H. Sattner: „Po zimi iz šole“, pjeva mješovitih zbor „Istarske Vile“, 4. „Kontra ercu se nemore“, vesela igra iz narodnog života u 1 činu, 5. J. Bozzotti: „Oprost mi majko moja“, molitva, za dva braća uz pratnju cijeloga tamburaškoga zbora. Izvadjaju gđjica E. Jelašić i gosp. O. Tepeš, 6. Ples. Početak točno u 8 sati. Ulaznina 1 kruna po osobi. Tri najljepša kostuma nagradjuju se o pol noći. O toj zabavi pisao je naš „Narodni list“ u posljednjem svojem broju. Danas pak pozivlje još jedinom sve prijatelje staroga Kastav-grada, da se u nedelju najđu na toj liepoj zabavi, što ju priređuje jedna od najzaslužnijih naših istarskih čitaonica. Svi u Kastav!

Organista Grosman va Lovrane. Ova je fahjska od organiste Grosmana. Ima već nekoliko vremena, otkada se je Grosman va Lovrane proleđ žud od velega jada proti nam domaćem ljudem va Lovrane. Od tega vremena je neč malo boležljiv, pa kako je njemu sve moguće i lahko, dobi je od oblasti permes za više vremena, tako da su deca od njegove školi prez meštra, ča najzada ni za njih ni Bog zna kolika škoda. Nego on ni samu učitelj, već i organista va Lovrane i od organa on poteže, kako je poznato, lepu plaću. Nego kako čes a onom nevoljni ni na organ! I tako je zapušćeval maši, zapušćeval je organ i kanat va crkve. Dragovina se je najzada štufla i zagrmel: Organ me je koštal dve tisuće fliorini pak da bude crkva prez muziki! Ja ne ču tega — ale neka gre Grosman sosti, ale neka najđe drugoga, ki će to delat mesto njega. Grosman je valje videl, da se s plovanom ni šalit i pozval jednu gospođicu, ka igra na organe stopti bolje od njega i rekal njoj je: Čujete, vi sople na organe po nedeljah i blagdaneh, ma beći, ki bi to imela za to potegnut ostat te mane, a vi čete pak za se imet svi incerti.

Ona dobra frajlica je na to pristala i počela svoju službu na organe. Sople je nedelje i blagdane i sve ča bi dobila što bi va žep Grosmanu. Njoj bi kapnula samo ka ter ka krunica od kakove male maši za mrtveh.

Kad ti temu ne beše, umre vam ovi dni va Lovrane jedna divojka. Pokojnoj su stvorili lepi funeral i plovaj je pozval onu frajlicu neka gre sosti na organ. Ona je frajlica poslala plovana i šla na organ. Upravu su se bili počeli napušćevati mehi, kad ti na jedanput preleti Grosman kako prez duđi.

— Ča imate vi ta — danas ča je sosti. Frajlica ni na to rekla ni bele ni crne, nego je lepo šla ča, da ne potnuj plovanu. Nego i briznava plovane je teško, maš je

Grosman kunjado od njegovoga kunjada — pak znate — rodbina. . . . A znate, maš je Grosman prelelet onako naglo na organ? Za to je prelelet, maš je maša bila od drugo klasi i on je tega dneva imel dobit 5 krun. Vi pitate: Ma ter je rekal, da su incerti za ono frajcu? Ja ma ča je njemu stalo za ono ča je rekal, njemu je glavno šep. Nego to još ni svršeno. On je onoj frajce prezentel nekakov kontrat, kega ona ni mogla ni otele podpisat. No o tom — drugi put. Za sada pitamo oblasti: Ča bi one, slavne c. kr. oblasti učinile, da jednomu našem učitelju, ki je dobi dopust radi boli, skoči jedan dan va glavu poč zvonit organ ale pak armoniku?

Evviva Laurana Italijana. Tako vam navadno zijaju lovranski Kalabrezi, kada svrše izbori, tako pišu talijanski foji va Trste i druguda, neka svet zna, da je Lovran talijanski i samo talijanski. Nego Nemci i drugi furešti, ki prihajaju va Lovran, čude se, kako je to, da ti Talijani va tem blaženem talijanekem Lovrane ne govore talijanski — nego, Bog nas očuvaj i obrani — hrvatski! Brizna Lovranska podeštarija je va grdem čudu radi te nepriliki — pak ne zna, kako bi si pomogla. I ovi dni je slavna podeštarija va Lovrane bila na čudu. Imel se je stavit na „Vrath“ novi standar. Sada je nastalo pitanje: ki će položiti ta standar na mesto. Kega zvati? Ako zovu Lovrance — oni te, to se zna meš sobom govoriti, vapi ako čete i zaklet hrvatski. Ako to furešti čaju — reć te, to se zna, da ča je to s tem talijanekem Lovranom, va kem da se toliko hrvatski govori! Znate pak ča je stvorila lovranska podeštarija? Pozvala je neke Rovinjeze i Piraneze, da oni stave standar na mesto. Za to delo ih je podeštarija slano platila, dobili su dva puta više nego oni, ki su stavili standar na punte, ma niš zato, Rovinjezi i Piranezi su Talijani de puro sangue i tako kada ih furešti čaju talijanski govorit morat te misliti, da je Lovran zaista talijanski grad.

A Lovrance? oni su dobri samo onputa kada su bilotacijani. Onputa moraju se oni prezentat svi na zapoved jednega ali drugoga od camorre, pak ala neka se vota za gospođu od „manjarole“. Za to svoje delo Lovrance dobije pol litri kakove smrvije pićurki — Bog te Jele! Još mora za to vrišćet evviva Laurana italiana!

Tako je va Lovrane, Lovrance sve to znaju i gledaju — pak za svem tem se ne miču, da postanu sami svoji gospodari. . . . Kega kačka uji i kušćerice se boji. To je mane ovi dni rekla jedna neboga ženka s Lovrane, ka je đala za oni nesrećni vapori od „Unione“ 100 fliorini. Da znate, govorila mi je ona, kako su okolo mane obletali. Nako kavrani, baš kako kavrani. A kad su mi ih sirote izmamili, ste videli, ča se je dogodilo? Sram ih bilo! Ča se onako dela! Koliko se je moj nebog muž natrpel i namučil po moru, dokle je dobił ono malo siromaštva — pak vidite!

Ja, ja, rekal sam ja na to. Ale ja sam siguran, da kada bi vam jutra prišal Valđić ale Blejman i pitaj vas da date drugoh 100 fliorini za drugu kakovu talijansku nemotariju, vi bi te mu ih važe đala.

— Oh! ne bim, gospodine ne bim — zač kega kačka uji — taj se i kušćerice boji.

— To je dobro, rekal sam njoj ja na to, ali još bi bolje bilo, da ste i pred dve leta poslali naš „Narodni list“ i ne đala ni krajcars onem nesrećnem Kalabrezom. Ča vam ni smo mi govorili, da ča talijanski vapori vrag zst, kako je ono zel i opatijski talijanski kazin?

Sve streli! Febra me je strela, kada sam neki dan pročital va „Piccolo“ ovaj naslov: „Una orribile ingiuria“. Strašna uvreda! Ma ča to more bit? Ki se je to azardal uvredit „malega“ Abreja a Trsta? Pročitam ja to i vidim, da njega ni nijedan uvredil, nego da se neki s Parenza tuše, kako su ih Talijani iz Italije gređo uvredili. A kako su ih to uvredili? A ovako: Poslali su njim nekakove karte, pisma, oglasi, neč takovega, s indric — znato kako su napisali indric? Hrvatski, brać moja, hrvatski: I čisto hrvatski. Ovako vidite: Slavno gospodarstvo obćine — Poreč (Parenza). I to, vi-

đite, „Piccolo“ zove „un' orribile ingiuria!“ A naš brizan Hrvat va Istri, ki već leta i leta prima talijanske istani, pozivi itd. itd. Ča ni morda i to ingiuria? A ja, „caro Piccolo“ — chi la fa — l' aspetti!

Tužan poziv. Ravnateljstvo hrvatskoga parobrodar. društva za duđu plovidbu na Rieci pozivlje baštinike onih, koji su onako nesretno poginuli na parobrodu „Kleku“, da dođu po ostatke krvavo i smrću zaslužene plaće.

Društvo „Stoga“ u Zametu priređuje na pusti utorak zabava sa pjevanjem, šalom i plesom, na koju se pozivlju svi članovi i prijatelji društva. Sudjelovati će riečka glazba.

Za družbu ev. Cirila i Metoda za Istru. Primili smo iz Trata K. 44, a darovali su G. P. kap. Žt. K. 20, S. kap. D. K. 20, X. K. 4. — Živili!

Mjestne vijesti.

Ubojstvo. Naša Slatina bila je jučer, u sriedu, pozoritetm grdnoga čina. Tik uz kavanu „Strand“ nahodi se gostiona gđja. Metz, u kojoj je služila kuharica liepa, mlada djevojka od kojih 18 godina iz Kranjske. Ima već više vremena, šta je u tu djevojku zadirkivao gospodaričin šestnaestogodišnji sin, tako da je međ njima obima dolazilo često do svadje i prepirke. Do takove svadje došlo je međ njima i jučer poslie podne. Ali posledice su ovog puta bile upravo strašne, jer je nesretna kuharica zadobila smrtnih rana oko rameva i pod pazuhom.

Dečko se podao u bieđ. Noćas je uhvaćen. Nesretnoj djevojci je medjutim iz zadobivenih rana krv potokom tekla. Za nesreću pala je na staklena vrata i od razbijene stakla zadobila novih rana, a nikoga nije bilo blizu, da joj zaveže ranu. Onda su prispjeli neki iz društva za spasavanje, pokušali su da joj zaustave krv, ali uzalud, jer je malo zatim nesretnica izdahnila.

Dolazak švedskog kraljevskog para u Opaliju. Doznasjemo, da će švedska kraljica doći u Opaliju, dne 13. o. mj. Kraljica zadržala je svaki svečani doček. Ipak se preporuča svim gospodarom kuća, da svoje kuće na taj dan zastavami okite. Švedski kralj Oskar doć će u Opaliju na 27. o. mj. te će biti svečano dočekan. Na 24. o. mj. bit će kralj Oskar gost našega cesara i kralja va Beču.

Talijanska kultura. Kako smo javili va zadnjem „Narodnem liste“, imelo je glazbeno dramatičko društvo u Voloskom, dne 1. o. mj. prvu svoju zabavu s plesom va „Narodnem domu“. Kraj dvorane, blizu družbine škole, sakupilo se je va večer nekoliko ljudi, ki su kroz prozore dvorane gledali, ča se va istoj događaja. To ne bi bilo niš slabega jerbo karizozni ljudi je po celom svetu. Ča nam se upravo gadi je to, da je meji temi nepozvanimi gosti bilo nekoliko po silu Talijani, ki su se upravo fakinski ponašali, vičuć i kričuć nekakoveh gređeh besed, med drugemi „porchi de šćavi“ i drugo. Ljude, ki se znaju tako lepo ponašat mi rado prepušćamo Talijanom, neka se slobodno oni s njimi diče. Reć čemo njim samo to, da mi nismo nikakovi „šćavi“ nego oni su „šćavi“ svoje prevelike ignorancije.

Lovorova maškarađa. Kako bijasmo u svojem listu najvili, bio je u subotu, dne 6. o. mj. u „Zori“ maskirani ples, što ga je priredilo vrlo opatijsko društvo „Lovor“. Ta maškarađa izpala je vrlo liepo. Vidjeli smo va istoj vrlo liepih kraljula i kostuma i uživali u onom šarenom svjetu. Ples je bio vrlo animiran, a gospođin Miho Vahtar kao direktor cirkuza Cavatta sa svojimi „clowni“ zabavljao je u pauzama obćinstvo raznim šalom i lakrdijama. Mladji svjet vrlo se de bielo zore sve u šestnaest.

Kupalište „Angiolina“. I to kupalište ne odgovara više zahtievom ni potrebam mnogobrojnih gostova, koji dolaze ljeti ovamo na kupanje. Čujemo, da je ovih dana stigao iz Pariza brojav s nalogom uprave društva „Vaguna za spavanje“, da se to kupalište preustroji i podigne. Odnosno radnje imaju se izvršiti još ovoga proljeća. Naće, po

kome će se graditi niemo vidjeli, za to i ne možemo, da kašemo svoje mišljenje, tek jedno postavljamo na arce ravnateljstvu društva vagona za spavanje: Neka se s kupalištem „Angiolina“ ne dogodi ono, što i s onim na Slatini, koji je, kako je poznato, izmakao jednu od najljepših točaka naše prekrasne obale. [Reći će nam se: posao je posao! Razumijemo i to, ali s druge strane znamo, da što ima danas Opatija, ima da zahvali svojoj prirodnoj ljepoti i jedino svojoj ljepoti. Oduzimate joj to, oduzeli ste joj sve. To bi imali, da sebi jednom za uvijek zapamte i oni grozničavi graditelji i dograditelji raznih „kazarma i baraka“.

Svega po malo.

Roman nadvojvode Leopolda Ferdinanda. Sjegurno sa sjećate još, koliko se pred šest mjeseca pisalo, govorilo o ljubavnom odnosju nadvojvode Leopolda Ferdinanda prama pjevačici Wilhelmini Adamović. Taj nadvojvoda je radje odrekao se položaja, časti i imena nego odreći se ljubljene žene. On se je odrekao svih časti i naslova, te je primio građansko ime „Leopold Wöfling“ samo da se može združiti sa djevojkom srca svoga. Sada živi taj bivši nadvojvoda sa svojom ženom Wilhelminom Adamović u Zugu u Švicarskoj, gdje je kupio jednu malu ali krasnu vilu. U toj vili boravi Leopold Wöfling sa svojom ženom — srećne dane. Oni se ne brinu za ništa na svjetu nego za svoju ljubav. On se zabavlja vrtlarstvom a ona obavlja kućne poslove. Na večer čitaju skupu ili pak od udara na glasovir a ona pjeva. Daniceke čine po jednu šetnju u bližnju okolicu. Čini se, kako da je sreća zagrlila taj zaljubljeni par. U kući nemaju druge služkinje nego dve služkinje. Takova vidite čudesa, prava, čista, iskrena ljubav stvara.

Zalostan pir svetkovali su nedavno va Stoberan u Njemačkoj. Neki noštrome Jelnerić oženil se je sa nekom Rosinom Ibinski. Na večer bil je po staroj navade pir. Kad su pirni gosti šli ča počela se je nevestica tužiti, da ju glavja boli, radi česa je šla malo na zrak. Dugo su va kuće na nju čekali. Kad je dago već ni bilo, šal je mladoženja za njom videt kade je, pak ju je našal vane pred kućom mrtvu na tle. — Bila njoj je pala srdačna kap.

Pažar sveučilištna biblioteka u Turinu. Na 26. pr. mj. izgorila je u Turinu jako bogata i vredna sveučilištna knjižnica. Izgorilo je do 3 tisuća starih rukopisa. Škoda se neđa procenti niti na blizu.

Magjarska vjernost. U magjarskom glavnom gradu Budimpešti poznat je neki trgovac, ki često priređuje demonstracije proti vladi. Taj se trgovac zove Arpad Kardhorđ. Ovi dni je pak prišo van, kako ma je neki, kega ne ča da vanka da, nuđil puno beći, da napravi demonstraciju proti našoj cesarskoj kući Habzburga, a na korist i na čast nemške cesarske kuće od Hohenzollera. Za tu demonstraciju trebalo bi bilo naći najmanje do 500 ljudi, ki bi bili s nekakovom nemškom roćicom na klobuke, morali proć po ulicah Budimpešti i vapić: Eljen Hohenzollern! Kardhorđ ni otel pristat na to. Nekoliko dan zatim doznao je on, da su Košutovci — magjarski identiteti — našli druga dva čovjeka i svakomu od njih ponudili po 1000 kruna, da naprave tu demonstraciju. Meji tem se je za to domalo i demonstracije ni bilo.

Magjari se žale. Neki dan je predsjedniku magjarskoga sabora prišlo v ruki pismo, da ča se još istega dneva magjarski parlament dignut va zrak. Ovi dni pak je dobił isti predjednik pismo od nekih soldati kavaleristi, ki prote, da te napast opozicionalne zastupnike, ki delaju obstrukciju, zač da su oni krivi, da moraju još i dalje slušati preko svojeh odlučuzeh trih let. Magjari se, istina žale, ali ne more bit do žale onem briznem mladici i njihovim rođiteljem, ki ih komać čekaju, da doma pridu.

Lepa ženica. Ovo se je dogodilo va Kranjskem. Muž i žena živeli zajedno. Neke vreme kako tako, a krajnje jao i naopako. Najzada je žena pokrnela muža svi beći;

skrila ih, da ne ma nijedan kade. Muž ju je tužil i ona je morala va perzun. Posle nekoliko vremena pokajal se je muž, da je ženu va perzun spravil, pak je sve moguće učinil, da ju puste vauka. Kada je ona vauka prišla, pobegla je s nekim frkalašem Bog zna kamo, i tako ti je on nebogi čovek ostal na jedanput i prez ženi i prez beći.

Švedski kralj Oskar II. To je Opatija, ki će do nekoliko vremena priti u Opatiju. Ovi dni bil je kod njega stari norveški pjesnik Björnson, kemu je kralj takom razgovora rekao ovo: Verujte mi, da sam ja najsvetniji čovek onda, kada ne mislim, da sam kralj. Najlepši su časi mojega življenja oni, keh ja sprovedem s perom u ruke pišuć moje mile pjesme. Valja, da znate, da je kralj Oskar II. jedan od najboljih skandinavskih pjesnika a tako je i veli prijatelj pjesnika. Va tem je puno sličan rumunskoj kraljice Carmen Sylve, ka takodjer rado zalazi ovamo u Opatiju.

Zasuti radnici. Javljaju iz Pittsburga, da je tamo blizu u nekoj jami, gdje se kopa ugljen, nastala eksplozija, usled koje je va jame ostalo zasuto do 125 ljudi.

Grdna bolest — izlječiva. Strašna je bolest rak i teško ti ga onemu, kega pograbi. Koliki su se mogli do sada spasit od te boli? I žbiljs, do sada se ta bolest držala va najvećem broje slučajeva neizlječiva. Danas je, hvala Bogu, i va tem bolje. Učenim ljudem uspjelo je, da pomoću takozvanih Röntgenovih zraka unište mikrobe raka i da tako od čovjeka odstrane pogibelj, koja mu preti od te grdne bolesti.

Novi obćeniti svetski jezik. Jedno kulturno društvo na francuskoj Rivieri, misli, da je otkrilo novi jezik, koji će bacit u zaborav i „Volapük“ i „Esperanto“. Taj novi jezik jest nekakav latinski dialekt, koji su u staro rimsko doba govorili rimski mornari, vojnici i trgovci, samo što će biti nekoliko prilagođen današnjim potrebama. Svaki

će moć taj novi jezik naučiti u najkraće vreme. — Vederećo!

Ukradena zastava od Rè d' Italia. U poljakom ratnom arsenalu hranila se je zastava talijanske ratne ladje Rè d' Italia, koja je godine 1866. bila bačena na dno od austrijske ladje „Ferdinand Max“. Pred nekoliko dana došao je jedan naš nadporučnik u arsenal i zahtjevao je u ime ratnoga ministarstva, da mu se izruči za nekakovo proučavanje zastavu od „Rè d' Italia“. Budući je taj nadporučnik imao u rukama nevjebeno dokumente ratnoga ministarstva zručili su mu za stanovito vreme tu zastavu. Kad je proteklo vreme, za koje mu bijaše zastava izručena a on ju ne bijaše povratio, popitali se oni iz Pule kod ministarstva, kamo je pripjela zastava od Rè d' Italia, a od ministarstva su odgovorili, da od ciele te stvari ništa ne znaju. Sada se pak doznao, da se ta zastava nalazi u ratnom arsenalu u Mletcima, dakle u talijanskim rukah. To je sigurno maslo kakovoga Talijana, koji služi u puljskom arsenalu. I još uživaju prekomorski Talijani ne samo u puljskom arsenalu nego u svih c. i kraljevskih službah najveću protekciju. Povera Austria!

Gospodarske vesti.

Hrana rastlina i kemijska ili umjetna gnojiva.

Zemlja se obskrbljuje dušikom, sa gnojem, što njoj ga dajemo, sa kišom, koja njoj ga iz zraka nosi, izravnim isisanjem iz zraka i sa sočivicama. Količina dušika, što ga zemlja prima kišom i izravnim isisanjem iz zraka je veoma malena, te njoj mora svakako čovjek priteći u pomoć sa gnojenjem ili sa gojenjem sočivica ili djeteline. Ovaj zadnji način zove se zeleno gnojenje. O njemu ćemo već govoriti koji put.

Drugo hranivo koje se zove fosforovina ili fosforna kiselina je fosfor slučen ili spojen opst sa onim kisikom, što smo ga gore spomenuli. O fosforu su naši čitatelji

bez sumnje čali govoriti, jer se od njega prave žigice. Svaka žigica ima glavicu začinjenu od pomazanog fosfora. Kada potegnemo žigicom po zidu ili po hrapavom papiru razvije sa tim činom toliko topline, da užgo lahko upaljivi fosfor. On gori svjetlim plamenom i razvija biel dim, koji se odmah razstavi.

Mnogi su već možda kadgod vidili po noći svjeticu ili plamećak, gdje luta po groblju ili po močvarah. Strašivice kažu, da sa ono mrtve duše, a znanost nas uči, da ono nije ako ne fosfor, koji se iz zemlje diže kako plin i upali se čim dodje do zraka.

Onaj biel dim, što se stvara gorenjem fosfora je uprav fosforna kiselina ili fosforovina. Ako bi mi izgorili fosfora pod dobro zatvorenim staklom tako, da nam dim ne bi mogao uteći, ovaj bi se skrutio i pao na dno kako biel prašak. To je fosforova kiselina. Ona je dakle tvrdo bielno telo, tvrda biela stvar.

Od svih hraniva pomanjuje u zemlji najviše te fosforne kiseline i za to joj je mora čovjek najviše podavati. Bez nje nebi mogle rastline nikako uspijevati. Ona je kako čovjek kruh, kojega najviše treba i najviše užije.

Pepeklika je biel prašak, ljuta ukusa. Ona je neobhodno potrebna svim rastlinama i je jako važna hrana. Kako je poznato nju se je nekada dobivalo samo od pepela. Odatle joj i ime. Sad ju rade takodjer od soda u solinah i kopaju ju iz zemlje kao ruda.

Vapno poznamo dobro svi. Ono se baš ne ubraja toliko u hranivo bilina, jer više nego da je hrani ono rastvara prisutna već hraniva i učini je rastlinom prikrnjica. Vapno se daje zemlji, koja ga nema, a to su žilava, glivena i žestoko humarna tla. Naše zemlje ga imaju obično i previše, pa to gnojivo nije baš od tolike važnosti za nas.

Sva ova četiri hraniva daje poljodjelac zemlji gnojenju. Gnojiva je više vrsti. Nećemo se ba-

vići oplakivanjem i nabranjanjem svih vrati, već ćemo u narednom broju progovoriti koja o gnojju sa osobitim obzirom na umjetna gnojiva.

Kostimirani ples čitaonice Bratinske i glazbeno-dramatičkog društva u Voloskom biti će na mesopostni utorku u „Narodnom domu“ u Voloskom. Početak točno na 8 1/2. na večer. Pristup imaju samo pozvani. Preporuča se, da svo damo dođu u kostimima.

Zadnje vjesti.

Vojska mej Rusijom i Japanom.

Kako se je moglo predvidjeti došlo je do prave vojske mej Rusijom i Japanom. Japan je, kako je poznato, postavil na Rusiju velike zahtjeve i ne čekajući odgovor ruske vlade, pozval je iz Petrograda svoga poslanika, z drugimi besedami, prekinul je s Rusijom diplomatsku savez. Prekinul ju na način neobičan mej kulturnimi državami. Prekinul ju je na barbarski, uprav azijski način i prvo je započel vojsku nego li ju je navestil.

Na dalekom istoke već su se uhvatile u koštac obe flote, ruska i japanska. Kod tega sukoba oštećena su četiri ruska broda. To je do sada jedina vest, kojoj se more verovat.

Englezi, ki su Japan nahuškali na vojsku proti Slavenskoj Rusije, već silju u svet svakojake lažne vesti, kih „Piccolo“ nekako jako rado preštampuje.

Javna zahvala.

Na mnogobrojne čestitke, koje smo primili prigodom našeg vjenčanja, zahvaljujemo ovim svima najujudnije.

Supruzi: Gjure i Nina Vavra.

„Narodni list“ prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Moščenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotičih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstičih; Ljudevita Jelusić u Kastvu; Antona Sarson-Ivančić Sv. Matoj.

Pojedini broj stoji 6 fillira.

Svoj k svomu!

Žigice i Cigaretpapir družbe „Cirila i Metoda“ kao i hrvatske narodne nošnje razglednice troboje, dobije se kod

V. Lenca, Rieka

Na veliko uz vrlo umjerene cene. Raziljanje samo pouzdem: Via Fosso, i Via St. Bernardino, Rieka.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1-95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, i moderna svitlena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih ženskih rubaca, 1 dražestan prsten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmad za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 30. dobile elato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, i album sa najljepšim slikama na svijetu, i elegantna pariška pribalica za gospođu (Novost), 1 par butona od similirijantja, vrlo trajni, 5 žaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve akupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji samo for. 1-95. Šalje se pouzdem ili da se novac unaprijed pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu abog svoje djelatnosti navati čudotvornima, kod svih bolestih želudca, pospješuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; prot hemoroidam, matrunu, šparavici, otoku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju upravu čudotvorno i kod već zastarjelih bolesti.

Nebi smjete manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapijice.

I bočica samo 60 fill. (30 nov.) a na svakih šest bočica dobije se jedna bačava.

Neputak sa uporabu ovih kapijica prilici svakoj bočici — a zapitke i oisjenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili bitaga (za krave, konje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franco i bezdava.

Naručbe odpremaju se i sa poštom (i to najmanje 6 bočica Kapi Spasitelja) a ostalo prema želji, te treba jedino naručiti kod vlastitka najbolje i najveće ljekarne, a to je ljekarna „al Redentore“ (K Spasitelju) na Rijeci — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,

ljekarna K Spasitelju (al Redentore).

Rijeka, blizu velike crkve.

Trgovina vinom

Antona Puharić

u Voloskom broj 116 (blizu ribarnice.)

Prodaje izvrsna, čisto naravska vina i to:

Istarska vina

na malo:

Teran . . . . . po 24, 28, 36 novč.
Bjelo . . . . . po 28 "
Muškotel . . . . . 36 "

Na veliko:

Teran . . . . . po 15, 17, 22 novč.
Bjelo . . . . . po 18 "
Muškotel . . . . . 24 "

Dalmatinska vina

na malo:

Opol . . . . . po 24 novč.
Bjelo . . . . . 28 "

Na veliko:

Opol . . . . . po 15 novč.
Bjelo . . . . . 18 "

Uzorci silju se na zahtjev bačava.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Posujilnica u Voloskom

registrirana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štećnju od svakoga, te plaća od istoga 4 1/2% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložku plaća posujilnica sama.

Vraća na štećnju uložene iznose bez odprejedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 društvenoga štatuta.

Zajmovo (posuđe) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjernica i zadužnica uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedjelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane od 9—12 pp.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Jančića u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Jančića, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznazio je K 277.269-20 — Uloženo je bilo u posujilnici god. 1903 K 822.576-14

Ravnateljstvo.

Tiskara V. Tomčić i dr. — Opatija.